Dominika Kuźnicka
Uniwersytet Wrocławski
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
ORCID 0000-0001-8804-569X

DOI https://doi.org/10.34616/23.19.063

Rola i znaczenie wiążących reguł korporacyjnych w świetle ogólnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych

The role and importance of binding corporate rules in the light of the general regulation on the protection of personal data

Abstract

Nowadays it seems impossible to run a business without using the tools that the Internet gives us. However, it is inherently connected with the transfer of data processed by the economic entity to entities that carry out economic activity in third countries. The EU legislator met the concerns regarding the transfer of personal data to third countries and in Chapter V of the General Data Protection Regulation, established general principles for the transfer of personal data to third countries and international organizations, as well as the scope, nature and permissible means of such transfers. Among the data processing mechanisms indicated by the EU legislator indicated in the third countries, particular attention is paid to the rather poorly described in the literature binding corporate rules, which are of particular importance to business transactions.

Keywords

personal data, binding corporate rules, RODO, data processing

Współcześnie prowadzenie działalności gospodarczej bez wykorzystania narzędzi, które zapewnia nam Internet, wydaje się niemożliwe. Wiąże się to jednak nieodłącznie z przekazywaniem danych przetwarzanych przez podmiot gospodarczy do podmiotów, które prowadzą działalność gospodarczą w państwach trzecich. Ten niezwykle istotny problem zauważył również unijny prawodawca, który wskazał w motywie 101. ogólnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych[1], że przepływ danych do państw spoza

[1] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE; dalej jako ogólne rozporządzenie o ochronie danych lub RODO.

Unii Europejskiej jest niezbędnym warunkiem rozwoju handlu międzynarodowego i organizacji międzynarodowych.

Transfer danych osobowych do podmiotów gospodarczych znajdujących się poza Unią Europejską może się jednak wiązać z odrębną kategorią ryzyka – nie zawsze jest to właściwie oceniane przez podmiot przetwarzający dane osobowe. Problem może dotyczyć nie tylko innego stopnia ochrony danych osobowych obowiązującego w państwach trzecich, ale również wiązać się z odrębnymi (być może większymi) uprawnieniami organów administracji publicznej państwa trzeciego związanych z przetwarzaniem danych osobowych w państwach o innej jurysdykcji prawnej, a także odnosić się do samej czynności przekazywania danych.

Prawodawca unijny wyszedł naprzeciw obawom w zakresie przekazywania danych osobowych do państw trzecich i w rozdziale V ogólnego rozporządzenia o ochronie danych ustanowił zarówno ogólne zasady przekazywania danych osobowych do państw trzecich i organizacji międzynarodowych, jak i zakres, charakter oraz dozwolone sposoby takiego przekazywania. Spośród wskazanych przez prawodawcę unijnego mechanizmów przetwarzania danych w państwach trzecich na szczególną uwagę zasługują dosyć ubogo opisane w literaturze – a mające szczególne znaczenie dla obrotu gospodarczego – wiążące reguły korporacyjne.

1. Transfer danych osobowych poza państwa Unii Europejskiej i Europejski Obszar Gospodarczy (EOG)

Zgodnie z motywem 101 RODO „przepływ danych osobowych do państw spoza Unii i do organizacji międzynarodowych oraz z takich państw i z takich organizacji jest niezbędnym warunkiem rozwoju handlu międzynarodowego i współpracy międzynarodowej. Wzrost takiego przepływu spowodował nowe wyzwania i problemy w dziedzinie ochrony danych osobowych. Przekazując dane osobowe z Unii administratorom, podmiotom przetwarzającym lub innym odbiorcom w państwach trzecich lub organizacjom międzynarodowym, nie należy jednak obniżać stopnia ochrony osób fizycznych zapewnianego w Unii niniejszym rozporządzeniem, także w przypadkach dalszego przekazywania danych osobowych: z państwa trzeciego lub organizacji międzynarodowej administratorom lub pomiotom przetwarzającym w tym samym lub w innym państwie trzecim lub tej samej lub innej organizacji międzynarodowej". Prawodawca unijny słusznie zauważył, że współcześnie niemal niemożliwe jest funkcjonowanie biznesu bez zapewnienia odpowiednich gwarancji związanych z przepływem danych osobowych pomiędzy podmiotami wykonującymi działalność w różnych państwach.

W związku z tym, że państwa te mogą charakteryzować się różnym poziomem ochrony danych osobowych, w interesie osób prowadzących działalność gospodarczą w państwach Unii Europejskiej i Europejskiego Obszaru Gospodarczego jest korzystanie z rozwiązań prawnych, które zabezpieczą przetwarzanie tychże danych osobowych w sposób jakościowo co najmniej zbliżony do warunków narzuconych przez RODO. Służyć temu mają mechanizmy przedstawione w rozdziale V RODO, które określają dozwolone sposoby przekazywania danych do państw trzecich oraz organizacji międzynarodowych. Należy jednak podkreślić, że chociaż nie wynika to *explicite* z przepisów ogólnego rozporządzenia o ochronie danych, zasady zawarte w rozdziale V nie będą miały zastosowania nie tylko do przekazywania danych osobowych wewnątrz Unii Europejskiej, a także na terytorium państw Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Przez pojęcie przekazywania danych należy rozumieć kwalifikowaną formę przetwarzania[2]. Będzie to każda operacja, w wyniku której dane osobowe zostaną fizycznie przekazane z państwa znajdującego się na terytorium Unii Europejskiej do państwa trzeciego (przekraczają granice)[3]. Przy kwalifikacji danej czynności jako przekazania danych do państwa trzeciego lub organizacji międzynarodowej nie ma znaczenia, czy przekazanie danych osobowych ma charakter jednorazowy (incydentalny) czy wielokrotny (*set of transfers)*, nie jest też istotny sposób przekazywania, okres gromadzenia i przechowywania danych oraz forma prawna, na podstawie której dochodzi do przekazania[4].

Najważniejszą zasadą przekazywania danych osobowych do państw trzecich lub organizacji międzynarodowych jest zapewnienie, że przekazywanie danych do państwa trzeciego lub organizacji międzynarodowej następuje na warunkach określonych w rozdziale V RODO oraz w sposób gwarantujący odpowiedni stopień ochrony osób fizycznych wyznaczony w ogólnym rozporządzeniu o ochronie danych[5]. Prawodawca unijny zdecydował się na ustanowienie kilku mechanizmów przekazywania danych osobowych do państw trzecich, biorąc pod uwagę przede wszystkim zapewnienie odpowiedniego poziomu ochrony. Wśród sposobów przekazywania danych uwzględniono:

a) przekazywanie danych na podstawie decyzji stwierdzającej odpowiedni poziom ochrony (art. 45)[6];

[2] B. Fischer, *Komentarz do art. 44 Ogólnego rozporządzenia o ochronie danych*, [w:] M. Sakowska-Baryła (red.), *Ogólne rozporządzenie o ochronie danych osobowych. Komentarz*, Wrocław 2018, s. 462.

[3] B. Fischer, D. Karwala, *Transfer danych osobowych do państw trzecich (wybrane zagadnienia)*, „Państwo i Prawo" 2007, nr 1, s. 102.

[4] B. Fischer, *Komentarz do art. 44.…*, s. 462.

[5] P. Drobek, *Komentarz do artykułu 44 Ogólnego rozporządzenia o ochronie danych*, [w:] E. Bielak-Jomaa, D. Lubasz (red. nauk.), *RODO. Ogólne rozporządzenie o ochronie danych. Komentarz*, Warszawa 2018, s. 859.

[6] Przepis art. 45 RODO przyznaje Komisji Europejskiej kompetencje do uznawania, że państwo trzecie lub organizacja międzynarodowa zapewnia odpowiedni stopień ochrony danych osobowych. Uznanie to następuje w drodze wydania przez ten organ odpowiedniej decyzji. Jeśli decyzja zostanie przez KE wydana,

b) przekazywanie z zastrzeżeniem odpowiednich zabezpieczeń poprzez prawnie wiążący i egzekwowalny instrument między organami lub podmiotami publicznymi (art. 46 ust. 2 lit. a)[7];
c) wiążące reguły korporacyjne (art. 46 ust. 2 lit. b);
d) standardowe klauzule ochrony danych przyjęte przez Komisję Europejską zgodnie z procedurą sprawdzającą (art. 46 ust. 2 lit. c)[8];
e) standardowe klauzule ochrony danych przyjęte przez organ nadzorczy i zatwierdzone przez Komisję Europejską zgodnie z procedurą sprawdzającą (art. 46 ust. 2 lit. d)[9];
f) zatwierdzone kodeksy postępowania zgodnie z art. 40 wraz z wiążącymi i egzekwowalnymi zobowiązaniami administratora lub podmiotu przetwarzającego w państwie trzecim do stosowania odpowiednich zabezpieczeń, w tym w odniesieniu do praw osób, których dane dotyczą (art. 46 ust. 2 lit. e);
g) zatwierdzone mechanizmy certyfikacji zgodnie z art. 42 wraz z wiążącymi i egzekwowalnymi zobowiązaniami administratora lub podmiotu przetwarzającego w państwie trzecim do stosowania odpowiednich zabezpieczeń, w tym w odniesieniu do praw osób, których dane dotyczą (art. 46 ust. 2 lit. f)[10].

Powyższe zabezpieczenia mają na celu zapewnienie przestrzegania w państwie trzecim lub organizacji międzynarodowej zasad ochrony – w tym w szczególności

transfer danych do państwa trzeciego lub organizacji międzynarodowej wskazanej w decyzji nie wymaga spełnienia innych warunków; zob. P. Litwiński, P. Barta, M. Kawecki, *Komentarz do art. 45*, [w:] P. Litwiński (red.), *Rozporządzenie w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych. Komentarz*, Warszawa 2018, s. 634.

[7] W przypadku braku decyzji Komisji Europejskiej stwierdzającej odpowiedni stopień zabezpieczeń administrator danych lub podmiot przetwarzający powinni zastosować środki rekompensujące brak ochrony danych w państwie trzecim lub organizacji międzynarodowej. Ponieważ adekwatność ochrony nie może być zagwarantowana w sposób generalny, zapewnia się ją indywidualnie poprzez działania konkretnego podmiotu przetwarzającego dane. Mechanizm prawnie wiążącego i egzekwowalnego instrumentu między organami lub podmiotami publicznymi powinien być oceniany zarówno z perspektywy prawa międzynarodowego, jak i konstytucyjnego; może przyjmować formę umowy międzynarodowej oraz innych uzgodnień między państwami, o ile w świetle prawa międzynarodowego mają one wiążący charakter.

[8] Mechanizm ten był prawnie wiążący już pod rządami poprzednio obowiązującej regulacji. Standardowe klauzule ochrony danych przyjęte przez Komisję Europejską (obecnie obowiązują trzy takie klauzule) mogą być częścią szerszej umowy o współpracy, a także zostać uzupełnione o inne klauzule lub dodatkowe zabezpieczenia. Administrator i podmiot przetwarzający nie są uprawnieni do zmiany materialnych elementów standardowych klauzul.

[9] Komisja Europejska może zatwierdzić standardowe klauzule ochrony danych określone przez krajowy organ nadzorczy w trybie spójności lub po wydaniu opinii przez Europejską Radę Ochrony Danych.

[10] Możliwość skorzystania zarówno z kodeksu postępowania, jak i mechanizmu certyfikacji jest nowością wprowadzoną przez RODO w zakresie transgranicznego przekazywania danych osobowych. Oba mechanizmy muszą być powiązane z wiążącymi i egzekwowalnymi zobowiązaniami administratora lub podmiotu przetwarzającego w państwie trzecim do stosowania odpowiednich zabezpieczeń. Wydaje się, że instrumentem prawnym, który zapewni skuteczność tych rozwiązań, będzie forma umowy, jednocześnie wątpliwości pojawiają się w zakresie prawidłowego określenia jej stron i treści. Pewnym jest, że takie rozwiązanie powinno umożliwiać dochodzenie praw przez jednostkę na terytorium Unii Europejskiej.

zasady uwzględniania ochrony danych w fazie projektowania i domyślnej ochrony danych – a także praw osób, których dane dotyczą, na co najmniej takim samym poziomie, jaki jest zagwarantowany w Unii Europejskiej[11]. W kontekście zapewnienia bezpiecznego i nieprzerwanego prowadzenia działalności gospodarczej istotne jest, że stosowanie powyższych mechanizmów nie wymaga każdorazowo zgody odpowiedniego organu nadzorczego[12].

Niezależnie od mechanizmu transferu danych, jaki zostanie zastosowany, ostatecznie to administrator danych osobowych ponosi pełną odpowiedzialność za bezpieczeństwo ich przetwarzania[13].

Jednym ze szczególnych sposobów przekazywania danych do państw trzecich i organizacji międzynarodowych są wiążące reguły korporacyjne, których głównym celem jest zapewnienie bezpiecznego i odpowiadającego wymogom RODO transferu danych osobowych pomiędzy przedsiębiorstwami należącymi do jednej grupy kapitałowej.

2. Wiążące reguły korporacyjne

Zgodnie z art. 4 RODO wiążące reguły korporacyjne oznaczają polityki ochrony danych osobowych stosowane przez administratora lub podmiot przetwarzający, którzy dysponują jednostką organizacyjną na terytorium państwa członkowskiego, przy jednorazowym lub wielokrotnym przekazaniu danych osobowych administratorowi lub podmiotowi przetwarzającemu w co najmniej jednym państwie trzecim w ramach grupy przedsiębiorstw lub grupy przedsiębiorców prowadzących wspólną działalność gospodarczą.

Wiążące reguły korporacyjne są jedynym z rozpoznawanych przez RODO sposobów przekazywania danych osobowych do państw trzecich lub organizacji międzynarodowych, wspomnianych w art. 46 ust. 2 lit. b, a następnie szerzej uregulowanych w art. 47 RODO. Aby możliwe było ich stosowanie, konieczne jest ich zatwierdzenie przez krajowy organ nadzorczy zgodnie z mechanizmem spójności określonym w art. 63 RODO. Zatwierdzenie wiążących reguł korporacyjnych przez właściwy organ nadzorczy wymaga łącznego spełnienia trzech przesłanek:

[11] P. Drobek, *Komentarz do artykułu 47 Ogólnego rozporządzenia o ochronie danych*, [w:] E. Bielak-Jomaa, D. Lubasz (red. nauk.), *RODO. Ogólne rozporządzenie o ochronie danych. Komentarz*, Warszawa 2018, s. 871.

[12] *Ibidem,* s. 872.

[13] *Ibidem*, s. 858.

a) są one prawnie wiążące[14] oraz mają zastosowanie do każdego z członków grupy przedsiębiorstw lub grupy przedsiębiorców prowadzących wspólną działalność gospodarczą, w tym ich pracowników, i są przez każdego z tych członków egzekwowane[15];
b) wyraźnie przyznają osobom, których dane dotyczą, egzekwowalne prawa w związku z przetwarzaniem ich danych osobowych;
c) spełniają wymogi określone w ust. 2 art. 47.

Wiążące reguły korporacyjne powinny określać: strukturę oraz dane kontaktowe administratora i podmiotów przetwarzających dane; zasady przetwarzania danych osobowych w grupie kapitałowej, w tym kategorie danych osobowych, rodzaj i cele przetwarzania, a także wskazanie państw, do których dane są przekazywane; ich prawnie wiążący charakter, wewnętrzny i zewnętrzny; sposoby zastosowania ogólnych zasad ochrony danych; przyjęcie przez administratora lub podmiot przetwarzający posiadających jednostki organizacyjne na terytorium państwa członkowskiego odpowiedzialności prawnej za naruszenie wiążących reguł korporacyjnych przez odnośnego członka niemającego jednostki organizacyjnej w Unii; zadania inspektora ochrony danych wyznaczonego zgodnie z art. 37 RODO lub też innej osoby lub podmiotu odpowiedzialnych za monitorowanie przestrzegania wiążących reguł korporacyjnych w ramach grupy kapitałowej oraz monitorowanie szkoleń i rozpatrywanie skarg; procedury dotyczące skarg; stosowane w grupie przedsiębiorstw lub grupie przedsiębiorców prowadzących wspólną działalność gospodarczą mechanizmy zapewniające weryfikację przestrzegania wiążących reguł korporacyjnych; mechanizmy zgłaszania i rejestrowania zmian w zasadach oraz zgłaszania tych zmian organowi nadzorczemu; mechanizm współpracy z organem nadzorczym zapewniający przestrzeganie zasad przez wszystkich członków grupy kapitałowej; mechanizm zgłaszania właściwemu organowi nadzorczemu wszelkich wymogów prawnych, którym podlega w państwie trzecim członek grupy przedsiębiorstw lub grupy przedsiębiorców prowadzących wspólną działalność gospodarczą i które mogą mieć istotny niekorzystny wpływ na gwarancje przewidziane w wiążących regułach korporacyjnych.

Wydaje się, że na gruncie obecnie obowiązujących przepisów organ nie ma swobody decyzyjnej w zakresie zatwierdzania przedstawionego mu projektu wiążących

[14] Charakter tego związania nie wykazuje jednak prawnej doniosłości, istotny jest jedynie jego skutek w postaci takiego związania; zob. P. Litwiński, P. Barta, M. Kawecki, *Komentarz do art. 47 Ogólnego rozporządzenia o ochronie danych*, [w:] P. Litwiński (red.), *Rozporządzenie w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych. Komentarz*, Warszawa 2018, s. 649.

[15] Jednocześnie reguły te odnoszą się jedynie do danych przekazywanych do państwa trzeciego i organizacji międzynarodowych, a nie do wszystkich danych przetwarzanych w przedsiębiorstwie lub grupie przedsiębiorstw; zob. Working Document on Frequently Asked Questions (FAQs) related to Binding Corporate Rules, https://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=610136 [dostęp 11.01.2019 r.].

reguł korporacyjnych, o ile spełniają one przesłanki wymagane przez ogólne rozporządzenie o ochronie danych[16]. Poza odwołaniem do art. 63 RODO nie wskazano, w jakiej procedurze wiążące reguły korporacyjne powinny być zatwierdzane, pozostawiając tę kwestię regulacjom wewnętrznych krajów członkowskich. Zgodnie z art. 56 ustawy o ochronie danych osobowych[17] Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych zatwierdza wiążące reguły korporacyjne w drodze decyzji. Jednocześnie ani RODO, ani Ustawa nie określają szczegółowych wymagań, jakie musi spełnić wniosek o zatwierdzenie wiążących reguł korporacyjnych, jednak biorąc pod uwagę art. 7 Ustawy, wydaje się, że powinien on spełniać minimalne wymagania dotyczące wniosków określone w kodeksie postępowania administracyjnego[18] oraz zawierać projekt wiążących reguł korporacyjnych[19].

Dosyć szczegółowe uregulowanie warunków w ogólnym rozporządzeniu o ochronie danych, jakie muszą spełnić wiążące reguły korporacyjne, aby uznać je za obowiązujące, pokazuje, że dla ustawodawcy unijnego wspomniany mechanizm przekazywania danych do państwa trzeciego lub organizacji międzynarodowej ma bardzo duże znaczenie. Równie istotne wiążące reguły korporacyjne są dla rozwoju współpracy międzynarodowej i gospodarczej.

3. Znaczenie wiążących reguł korporacyjnych

Chociaż ogólne rozporządzenie o ochronie danych po raz pierwszy wprost dopuszcza stosowanie wiążących reguł korporacyjnych jako środka zapewniającego odpowiedni poziom ochrony przy przekazywaniu danych osobowych do państw trzecich, były one stosowane już wcześniej. Na gruncie dyrektywy 95/46/WE[20] w praktyce były traktowane jako odpowiednie zabezpieczenie ochrony prywatności i podstawa zezwolenia państwa członkowskiego na przekazanie danych do państwa trzeciego w oparciu o przepisy Dyrektywy. Jednocześnie sama Dyrektywa nie przewidywała procedury

[16] P. Litwiński, P. Barta, M. Kawecki, *Komentarz do art. 47…*, s. 650.

[17] Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1000), dalej zwana Ustawą.

[18] Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2096 ze zm.).

[19] Jednocześnie grupa robocza art. 29 opracowała rekomendacje w zakresie podstawowych wymagań, jakie powinien spełnić wniosek o zatwierdzenie wiążących reguł korporacyjnych, zob. *Recommendation on the Standard Application for Approval of Controller Binding Corporate Rules for the Transfer of Personal Data,* https://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=623850, [dostęp 05.05.2019 r.]

[20] Dyrektywa 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych, OJ L 281, 23.11.1995, p. 31–50, dalej zwana Dyrektywą.

zatwierdzania wiążących reguł korporacyjnych[21]. Takie rozwiązanie było dopuszczalne na podstawie art. 48 ustawy o ochronie danych osobowych z 1997 r.[22] w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2015 roku[23].

Wiążące reguły korporacyjne są swoistymi środkami prawnymi *sensu largo* o charakterze pośrednim, których celem jest zrekompensowanie niskiego stopnia ochrony danych w państwach trzecich, w których występuje część czynności procesu przetwarzania[24]. Ich głównym zadaniem jest umożliwienie przekazywania danych osobowych do państw trzecich w ramach struktur korporacyjnych pomiędzy podmiotami powiązanymi organizacyjnie i kapitałowo. Wiążące reguły korporacyjne są jedną z najbardziej elastycznych form gwarancji przekazywania danych do państwa trzeciego przez przedsiębiorców[25].

Ma to szczególne znaczenie w praktyce obrotu kapitałowego pomiędzy międzynarodowymi podmiotami. Podstawową funkcją tego mechanizmu certyfikacji jest zrekompensowanie braków w prawie krajowym państw, do których przesyłane są dane, braki te nie pozwalają bowiem na przyjęcie adekwatnego poziomu ochrony danych w państwach docelowych[26]. Wydaje się, że wiążące reguły korporacyjne mają charakter regulacji przynależącej do prawa prywatnego – chociaż wiążą swoich adresatów, ma to charakter wewnętrzny i prywatny[27].

Wiążące reguły korporacyjne z założenia nie powinny być jednolite i takie same dla wszystkich korporacji (w odróżnieniu od standardowych klauzul), gdyż rozwiązania w nich przyjęte w założeniu zdeterminowane są specyfiką poszczególnych przedsiębiorców[28]. Zgodnie z wytycznymi art. 47 reguły powinny przede wszystkim charakteryzować

[21] P.M. Tehrani, J. Shamsuddin B.H. Sabaruddin, D.A.P. Ramanathan, *Cross border data transfer: Complexity of adequate protection and its exceptions*, „Computer Law & Security Review" 2017, https://umexpert.um.edu.my/file/publication/00013664_159805_71344.pdf, [dostęp 05.05.2019 r.], s. 5; D. Karwala, *Wiążące reguły korporacyjne dla przetwarzających dane osobowe (processor binding corporate rules)*, „Monitor Prawniczy" 2014, nr 13, s. 673.

[22] Ustawa o ochronie danych osobowych z 29 sierpnia 1997 r. (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 922 ze zm.).

[23] Zmiana wywołana ustawą z dnia 7 listopada 2014 r. o ułatwieniu wykonywania działalności gospodarczej (Dz. U. z 2014 r., poz. 1662).

[24] P. Litwiński, P. Barta, M. Kawecki, *Komentarz do art. 47…*, s. 648; M. Błażewski, J. Behr, *Środki prawne ochrony danych osobowych*, Wrocław 2018, s. 137–138.

[25] A. Dmochowska, M. Zadrożny, *Unijna reforma ochrony danych osobowych. RODO w praktyce z uwzględnieniem: wytycznych GR Art. 29, ustawy o ochronie danych osobowych z 2018 r*., Warszawa 2018, Legalis.

[26] B. Fischer, D. Karwala, *Nowy instrument: wiążące reguły korporacyjne*, cz. 1 i 2, „Rzeczpospolita", 3.01.2006 i 11.01.2006.

[27] P. Litwiński, P. Barta, M. Kawecki, *Komentarz do art.47…*, s. 649; D.E. Dukes, E.A. Paine, H.D. Bonyata, *Protection of Privacy in Data International Transfer,* https://www.nelsonmullins.com/DocumentDepot/FTDDukesPaineBonyata.pdf, [dostęp 5.05.2019 r.]

[28] B. Fischer, *Komentarz do art. 47 Ogólnego rozporządzenia o ochronie danych*, [w:] M. Sakowska-Baryła (red.), *Ogólne rozporządzenie o ochronie danych osobowych. Komentarz*, Wrocław 2018, s. 479.

się zapewnieniem skuteczności i wiążącego charakteru zarówno w relacjach wewnętrznych, jak i zewnętrznych.

Duże międzynarodowe podmioty gospodarcze wymagają struktur, które globalizują procesy biznesowe, poprawiają funkcjonalność technologii przetwarzania danych o klientach, pracownikach i podmiotach współpracujących, umożliwiając przekazywanie danych wewnątrz grupy kapitałowej. Celem wiążących reguł korporacyjnych w wielu przedsiębiorstwach jest dostosowanie poziomu zabezpieczeń w przetwarzaniu danych nie tylko do regulacji unijnych, ale również do regulacji obowiązujących w każdej jurysdykcji, w której grupa kapitałowa prowadzi działalność gospodarczą, a ponadto ustanowienie kultury zgodności[29]. Dla dużych międzynarodowych grup kapitałowych, ściśle współpracujących w zakresie przetwarzania danych osobowych, pozostałe mechanizmy określone przez RODO często nie są wystarczające – nie zapewniają odpowiedniego stopnia elastyczności i możliwości swobodnego dopasowania ich do potrzeb konkretnego przedsiębiorstwa, jego struktury i prowadzonej działalności, a także zmieniających się warunków ekonomicznych i technologicznych. Wiążące reguły korporacyjne są również jednym z tańszych i najbardziej efektywnych sposobów zapewnienia odpowiedniego poziomu ochrony danych przekazywanych do państw trzecich, wyrazem pozytywnego i proaktywnego nastawienia grupy korporacyjnej w kwestii ochrony prywatności i danych osobowych[30]. Umożliwiają także podniesienie świadomości pracowników w zakresie ochrony danych osobowych – jednym z istotnych elementów wiążących reguł korporacyjnych jest wskazanie, w jaki sposób pracownicy spoza EOG są informowani o wymaganiach w tym zakresie, oraz obowiązek okresowego przeszkolenia wszystkich osób, które mają do czynienia z przetwarzaniem danych osobowych w grupie kapitałowej[31].

Niezależnie od powyższego, jednorazowe przyjęcie wiążących reguł korporacyjnych nie zwalnia przedsiębiorcy z okresowego przeglądu sposobów przetwarzania danych osobowych w grupie kapitałowej, stosowanych środków ochrony oraz kategorii przetwarzanych danych. Grupy kapitałowe powinny poddawać się okresowym audytom przeprowadzanym przez niezależne podmioty oraz stale prowadzić szkolenia swoich pracowników i innych osób dopuszczonych do przetwarzania danych osobowych, tak aby zapewnić wysoki poziom ochrony danych osobowych określony w wiążących regułach korporacyjnych.

[29] A. Wilkes, *Binding Corporate Rules, the Accenture experience*, „International In-house Counsel Journal" 2008, nr 5, s. 727.

[30] *ICC Report on Binding Corporate Rules for International Transfers of Personal Data*, Doc. 373-22/115.

[31] *Binding corporate rules. Information Commissioner's Office*, https://ico.org.uk/for-organisations/binding-corporate-rules/ [dostęp 12.01.2019 r.].

4. Zakończenie

Opracowanie i utrzymanie polityk zgodności ochrony danych w międzynarodowych korporacjach jest niezbędne, aby zapewnić odpowiedni poziom konkurencyjności oferowanych usług oraz odpowiedzieć na zwiększające się potrzeby jednostek w zakresie ochrony ich prywatności. Dla dużych grup kapitałowych wiążące reguły korporacyjne stanowią nie tylko narzędzie zapewnienia zgodności przetwarzania przez nie danych osobowych z wymogami nałożonymi przez Unię Europejską, są również podstawą do ujednolicenia globalnych struktur. Co więcej, wiążące reguły korporacyjne zapewniają odpowiedni poziom elastyczności w wyborze sposobu przetwarzania danych, umożliwiają w miarę szybką odpowiedź na zmieniające się wymagania techniczno-organizacyjne, często stanowią podstawę dla pozostałych dokumentów w zakresie ochrony prywatności: polityk prywatności, rejestru przetwarzania danych, wzorów zgód na przetwarzanie danych osobowych, rejestru naruszeń i innych wymaganych przez ogólne rozporządzenie o ochronie danych.

Jednocześnie wiążące reguły korporacyjne w obrocie międzynarodowym nie mogą zastąpić pozostałych sposobów przekazywania danych do państw trzecich. Mają one bowiem zastosowanie jedynie wewnątrz grupy kapitałowej i nie mogą stanowić podstawy do transgranicznego transferu danych pomiędzy podmiotami niepowiązanymi strukturalnie i kapitałowo. Chociaż ten mechanizm zabezpieczenia przekazywania danych do państw trzecich z pewnością ma wiele zalet i stanowi jeden z popularniejszych wśród dużych korporacji mechanizmów transferu danych, aby w pełni zapewnić zgodność przekazywania danych poza państwa EOG, musi być współstosowany z pozostałymi dozwolonymi w RODO sposobami.